

HAVA TRAFİK EMNİYETİ ELEKTRONİK PERSONELİ SINAV TALİMATI

(SHT-ATSEP)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Talimatın amacı; Türkiye hava sahası içinde ve havaalanlarında hava trafik emniyeti elektronik hizmetlerinin planlanması, işletilmesi ve bakımını sağlamakla yükümlü emniyetle ilgili operasyonel görevleri yürüten tüm sivil teknik personelin gireceği sınavları, bu sınavlara ilişkin kural ve koşulları, sınavların değerlendirilme usulleri, personelin lisanslandırılmasında uygulanacak yöntemleri, lisans geçerlilik sürelerini, iptal ve yenileme esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Talimat, 1 inci maddede belirtilen hava trafik emniyeti elektronik hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde taraf olan;

a) Hizmet sağlayıcı kuruluş olarak, ATSEP lisanslı personel istihdam eden kurum ve kuruluşları,

b) ATSEP lisanslı personelin eğitimleri, sınav hizmetleri ile çeşitli iş ve işlerini yürütmek üzere yetkilendirilen tüzel kişiliği haiz kuruluşları ve

c) ATSEP lisanslı personeli,

kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Talimat, 10/11/2005 tarihli ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna, 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa ve 04/11/2013 tarihli ve 28821 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olan Hava Trafik Emniyeti Elektronik Personeli Sınav, Sertifika, Lisans ve Yetkilendirme Yönetmeliği (SHY-ATSEP)’e dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Talimatta geçen;

a) Aday: ALS ve ADS’ye katılan personeli,

b) Asistan ATSEP: Temel eğitim programını tamamlamasını müteakiben yardımcı olarak CNS/ATM hizmetlerinde yer alan personeli,

c) ATSEP lisanslı personel: Hava trafik yönetimi dâhilinde bulunan haberleşme, seyrüsefer ve gözetim-sistemlerinin çalıştırılması ve bakımından sorumlu olarak lisanslı ve bu lisansa işlenmiş derece alanlarının verdiği yetkiler dâhilinde doğrudan hizmet veren personeli,

ç) ATSEP derece sınavı (ADS): ATSEP lisansına sahip olarak görev yapmakta olan kişilerin lisanslarının geçerliliğini devam ettirmek ve/veya derece eklemek üzere girmeleri gereken sınavı,

d) ATSEP lisansı: Temel eğitim ve yeterlik eğitimini başarıyla tamamladıktan sonra derece alacağı alanlarda iki yüz elliser saat süreli işbaşı eğitimini tamamlayan teknik personele Genel Müdürlük tarafından verilen yetki belgesini,

e) ATSEP lisans sınavı (ALS): ATSEP lisanslı teknik personel olarak görev almak isteyen kişilerin girmeleri gereken sınavı,

f) CNS/ATM: Haberleşme, seyrüsefer, gözetim/hava trafik yönetimini,

g) CNS/ATM teknik hizmet sağlayıcı kuruluş: Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca veya ilgili mevzuat uyarınca CNS/ATM teknik hizmeti sağlama yetkisi verilmiş kurum ve kuruluşları,

ğ) Değerlendirme: ATSEP lisanslı personel ya da eğitim sürecinde yer alan asistan ATSEP sertifikalı personelin sahip olduğu teorik ve pratik nitelikleri ölçme yöntemini,

h) Derece alanı: Lisansa veya lisansa bağlı belgelere işlenen ve lisansa ait özel koşulları, ayrıcalıkları ve kısıtlamaları belirten yetkiyi,

ı) Geçerlilik: Bir lisansın veya derecenin yürürlükte kalabilmesi için yerine getirilmesi gereken şartların sağlanmasını,

i) Genel Müdür: Sivil Havacılık Genel Müdürünü,

j) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,

k) Gözetim sistemleri: Aşağıda açıklanan iki ana bölümden oluşan sistemleri,

1) Radar algılayıcıları: Hava seyrüseferinin kontrollü ve emniyetli olarak yapılmasını sağlamak amacıyla hava sahasının kontrolünün ve hava taşıtlarının ayrımının yapılmasını sağlayan uydu veya yer tabanlı sistemleri,

2) Radar bilgi işlem: Radar sistemleri ve cihazına ilişkin tüm yazılım ve elektronik donanım servislerini,

1) Haberleşme sistemleri: Aşağıda açıklanan iki ana bölümden oluşan sistemleri,

1) Ses haberleşmesi: Hava trafik hizmetinin emniyetli olarak yapılması amacıyla hava-yer ve yer-yer arasında kullanılan ses haberleşme sistemlerini,

2) Veri haberleşmesi: Hava trafik yönetimi kapsamında yer alan tüm veri haberleşme sistemlerini,

m) Seyrüsefer sistemleri: Hava araçlarına yön ve mesafe bilgisi veren, aynı zamanda hava araçlarının havaalanlarına emniyetli bir şekilde alçalma ve iniş yapmalarını sağlayan sistemleri,

n) Sınav dönemi: Genel Müdürlük resmi internet sayfasında belirlenen sınav aralıklarını,

o) Sınav İtiraz Komisyonu: Sınav Komisyonu tarafından kendisine iletilen itirazları değerlendirip karara bağlayan komisyonu,

ö) Sınav Komisyonu: SHY-ATSEP Yönetmeliği'nin 27 nci maddesi uyarınca ATSEP lisans ve ATSEP lisansı derece sınavlarını yapan Genel Müdür onayı ile oluşturulacak komisyonu,

p) Sınav Komisyon Başkanı: SHY-ATSEP Yönetmeliğinin 27 nci maddesinde belirtilen ve sınavın uygulanmasından sorumlu olan en az üç kişiden oluşan komisyondaki Genel Müdürlük temsilcisini,

r) Soru bankası: ATSEP Lisans Sınavı (ALS) ve ATSEP Derece Sınavı (ADS) sisteminde kullanılmak üzere hazırlanmış sınav sorularını içeren veri tabanını,

s) Temel eğitim: CNS/ATM teknik hizmetleri alanında takip edilecek disipline uygun temel bilgi ve becerilerin verildiği eğitimi,

ş) Yeterlik eğitimi: Alınacak dereceye bağlı olarak haberleşme, seyrüsefer veya gözetim alanlarında gerekli bilgi ve becerilerin kazanılması amacıyla verilen eğitimi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Sınavların Gerçekleştirilmesi, Kurallar ve Yaptırımlar

Sınavın gerçekleştirilmesi

MADDE 5 – (1) ATSEP lisans sınavı, ATSEP derece sınavı ve lisans hazırlama işlemleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür.

(2) Sınav salonu kapalı devre kamera sistemi ile gözlemlenerek kayıt altına alınır. Kayıtlar 2 ay süre ile saklanır.

(3) Sınav Komisyon Başkanı tarafından, bilgisayarlı sınav sisteminin kullanılmasına ve sınav esnasında riayet edilmesi gereken kurallara ilişkin açıklamalar ve uyarılar yapılır. Adaylar gerekli kontrolleri tamamladıktan sonra kendileri için tahsis edilmiş bilgisayar ekranındaki talimatları izleyerek sınavı başlatma aşamasına gelirler. Sınav Komisyon Başkanının sınavın başlatılması yönündeki işareti ile birlikte sınav oturumu başlatılır.

Sınav kuralları ve yaptırımlar

MADDE 6 – (1) Sınav öncesinde Komisyon yetkilisi tarafından kimlik kontrolü yapılır. Adaylar, üzerinde TC Kimlik numaralarının yazılı olduğu resmi belgeyi (Nüfus cüzdanı, ehliyet veya pasaport gibi) ibraz etmek zorundadır.

(2) Sınav başlamadan önce, Komisyon tarafından hazırlanmış olan aday katılım tutanağı tüm katılımcılar tarafından tükenmez kalem ile imzalanmak zorundadır.

(3) Adaylar daha önceden kendileri için hazırlanmış olan bilgisayarların bulunduğu bölmeye geçerler ve hazırlanan oturumun kendilerine ait olup olmadığını kontrol ederler.

(4) Sınav süresince, masaların üzerinde veya adayların ulaşabilecekleri yerlerde, Komisyon tarafından dağıtılan kağıt ve kalemler haricinde herhangi bir not, kitap, defter vb. gibi materyallerin bulundurulması yasaktır. Tüm kişisel eşyalar sınav başlamadan önce Sınav Komisyonunun yönlendirmesiyle sınav salonundaki veya salon dışındaki uygun yerlere bırakılır.

(5) Sınav gözetmenleri tarafından aksi belirtilmedikçe sınavın ilk 15 dakikası ve son 5 dakikası içerisinde adayların sınav salonundan ayrılması yasaktır.

(6) Sınav Komisyonu, sınav esnasında ihtiyaç olması ihtimaline binaen, adaylara kalem ve boş kâğıt dağıtır. Sınav bitiminde dağıtılan kâğıtlar Komisyon tarafından geri toplanarak salon dışına çıkarılmasına izin verilmez.

(7) Sınav süresince, kopya çektiği tespit edilen personelin sınavı, tutanakla tespit edilmek suretiyle iptal edilir. Personel hakkında idari yaptırım uygulanarak, ATSEP lisanslı personelin lisansı azami altı ay süre ile askıya alınır. ATSEP lisansı sahibi olmayan kişinin ise 6 ay süreyle Genel Müdürlük tarafından sınava girmesine izin verilmez.

(8) Cep telefonu, fotoğraf, ses kayıt veya kamera özelliği taşıyan her türlü cihaz sınav süresi boyunca kapalı konumda olmalıdır. Bu kuralı ihlal edenler hakkında tutanak tutularak sınavın iptali sağlanır ve 1 yıl süre ile sınava girmelerine izin verilmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Komisyonların Teşkili, Yetki ve Görevleri

Sınav Komisyonu

MADDE 7 – (1) ATSEP lisans ve derece sınavları, Genel Müdürlük tarafından Genel Müdür onayı ile oluşturulacak komisyon marifetiyle gerçekleştirilir.

(2) Sınav Komisyonu Genel Müdürlük temsilcisinin başkanlığında görev yapar. Genel Müdürlüğü temsilen en fazla üç üye, CNS/ATM teknik hizmet sağlayıcıları temsilen en fazla üç üye, havacılık eğitimi veren yükseköğretim kurumlarını temsilen en fazla üç üye belirlenerek komisyon toplamda en az üç tek sayılı üyeden oluşur.

(3) Asil üyelerin komisyona katılım sağlayamamaları durumunda, öncelik Genel Müdürlük temsilcisi yedek üyelerinin olmak üzere diğer yedek üyeler sınav komisyonunda görev alırlar.

(4) Sınav Komisyon üyeleri için en az üç yıl süreli ATSEP lisansı sahibi olmaları şartı aranır.

(5) Adayların sınavları sınav komisyonu üyeleri nezaretinde gerçekleştirilir. İlgili puanlar, bu Talimat hükümlerine uygun olarak hesaplanır, hak edilen derece veya dereceler belirlenerek ilgili eğitim kuruluşuna veya çalıştıkları kurum/kuruluşlara bildirilir.

(6) Sınav Komisyonu, sınava girecek adayların yerlerini değiştirebilir ve sınav düzeninin bozulmaması için gerekli her türlü tedbiri alır.

(7) Sınav başlamadan önce, Komisyon Başkanı tarafından sınavın işleyişine dair yapılan açıklamalar haricinde sınav görevlilerinin yöneltile sorulara ilişkin cevap verme zorunlulukları yoktur.

(8) Sınav Komisyonu, sınav kurallarını, düzenini ve işleyişini bozan, sınavın yapılmasını uzun veya kısa süre engelleyen, sınav görevlilerine hakaret eden ve Komisyonun sınavla ilgili düzenlemelerini reddeden katılımcıları tutanak düzenleyerek sınav salonundan çıkarabilir. Gerek görülmesi halinde ise bu kişiler hakkında idari işlem başlatılır.

(9) Uygulama sınav komisyonu teşkilinde ve sınav süresince de bu madde hükümlerine göre işlem yapılır.

Sınav Komisyonunun görevleri

MADDE 8 – (1) Sınav Komisyonunun görevleri aşağıda sıralanmıştır:

- a) Sınavlarda sorulacak soruların gizli kalmasını sağlamak,
- b) Sınavda kullanılacak yardımcı dokümanları sınav zamanında hazır bulundurmak,
- c) Sınavlar için gerekli güvenlik önlemlerini almak, adayların kimlik bilgilerini sınavdan önce ve gerektiğinde sınav süresince kontrol etmek,
- ç) Sınav sonuçlarına yönelik itirazları Sınav İtiraz Komisyonuna iletmek, bu itirazların görüşülmesi için adayın itiraza konu soru kâğıdını, ilgili diğer dokümanları hazırlamak ve bunları Sınav İtiraz Komisyonu toplantısına en az bir üye ile katılarak sunmak.

Sınav İtiraz Komisyonu

MADDE 10 - (1) Sınav İtiraz Komisyonu, Genel Müdürlük temsilcisinin başkanlığında görev yapar. Genel Müdürlüğü temsilen en fazla üç üye ve CNS/ATM teknik hizmet sağlayıcıları temsilen en fazla üç üye ve havacılık eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının temsilen en fazla üç üye belirlenerek komisyon toplamda en az üç tek sayılı üyeden oluşur.

(2) Asil üyelerin komisyona katılım sağlayamamaları durumunda, öncelik Genel Müdürlük temsilcisi yedek üyelerinin olmak üzere diğer yedek üyeler Sınav İtiraz Komisyonunda görev alırlar.

(3) Sınav İtiraz Komisyon üyeleri için en az üç yıl süreli ATSEP lisansı sahibi olmaları şartı aranır.

Sınav İtiraz Komisyonunun görevleri

MADDE 11 – (1) Sınav İtiraz Komisyonunun görevleri şunlardır:

- a) İtirazları ön incelemeye tabi tutarak usulüne uygun yapılmayan veya haklı gerekçeler içermeyen dilekçeleri belirlemek ve bunları değerlendirme dışı tutmak,

- b) İtiraz sahibinin sınav soru ve cevapları ile ilgili itirazı karara bağlamak,
- c) Yapılan itirazları en geç on beş iş günü içinde sonuçlandırmak,
- ç) Sınavlarla ilgili itiraza yönelik evrakları sınav komisyonundan almak ve gerekli incelemeyi yaptıktan sonra teslim etmek,
- d) Sınav İtiraz Komisyonu toplantısında görüşülen sorular için verilen kararları, sınav sistemindeki referans numaralarını da içerecek şekilde tutanakla imza altına almak ve Sınav Komisyonuna iletmek,
- e) Hatalı bulunan soruların düzeltilmesi veya merkezi soru bankasından çıkarılması teklifini içeren değişiklik teklifini hazırlamak ve Genel Müdürlüğe sunmak,
- f) Sınav İtiraz Komisyonu üyelerinin ve Sınav Komisyonu temsilcisinin dışında değerlendirme yerinde kimsenin bulunmasına müsaade etmemek.

Komisyonların çalışma şekli

MADDE 9 – (1) Komisyonlar kararlarını oy çokluğu ile alır.

(2) Genel Müdür tarafından uygun görülmesi halinde Komisyonlar birleştirilebilir veya aynı kişilerden oluşturulabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sınav Süresi, Sorular, Kayıtlar, Değerlendirme ve Sonuç

Sınav Süresi

MADDE 12 – (1) Her bir sınavın süresi 50 dakikadır.

(2) Sınavın ilk 15 dakikasından sonra hiçbir aday sınava kabul edilmez.

Sorular

MADDE 13 – (1) Asistan ATSEP, lisansını almak üzere ALS'ye; ATSEP lisanslı personel, eğitim gördüğü derece alanında derecesini almak üzere ADS'ye alınır.

(2) ALS veya ADS için adaylara yöneltilecek sorular Genel Müdürlük koordinesinde hazırlanır. Genel Müdürlük, uygun görmesi durumunda CNS/ATM teknik hizmet sağlayıcı kuruluşlar ile ilgili eğitim kuruluşlarından soru hazırlıkları için temsilci talep edebilir.

(3) Sınavlarda adaylara yöneltilen soruların kapsamı Temel Eğitim ve Yeterlik Eğitim planları içerisinde yer alan konu başlıkları ve içerikleri ile sınırlıdır.

(4) Her lisans derece alanı için yapılan sınav, elektronik veya fiziksel ortamda gerçekleştirilen bir yazılı testten, yenileme sınavı ise yazılı test ve uygulama olmak üzere iki sınavdan oluşur.

(5) Yapılan yazılı test, haberleşme, seyrüsefer ve gözetim derecelerinin her biri için elliser sorudan oluşur. Her bir soru, ait olduğu derece kategorisinde iki puan değerine sahiptir.

(6) Sınav esnasında veya sınav sonrasında herhangi bir hatalı soru tespit edilmesi durumunda, soru doğru kabul edilerek tüm adayların puanlarına yansıtılır. Ancak, hatalı soru sayısının beşi geçmesi durumunda sınav iptal edilir.

(7) Uygulama sınavı, personelin derece alanına uygun cihaz veya sistemleri bulunduran herhangi bir havaalanında Genel Müdürlük temsilcisinin, hazırlanan puan ve soru cetveline uygun olarak yönelteceği sorular veya cihaza yönelik belirlenen bakım uygulamalarının adaya yaptırılması sonucu elde edilecek puana göre neticelendirilir.

(8) Uygulama sınavında kullanılacak puan ve soru cetveli, her cihaz veya sistem için Genel Müdürlük tarafından hazırlanır.

Sınavlara ait evrak ve kayıtların saklanması

MADDE 14– (1) Sınavlarla ilgili doküman, tutanak ve diğer elektronik veya fiziksel kayıtlar Genel Müdürlük tarafından 5 yıl süre ile saklanır.

Değerlendirme ve sonuç

MADDE 15 – (1) ALS'den adayların başarılı sayılabilmeleri için yüz üzerinden yetmiş puan almaları gerekmektedir.

(2) ADS'ye giren adayların;

a) Yazılı/Bilgisayar destekli test sonucu puanı yetmiş ve üzeri ise aday başarılı sayılır,

b) Yazılı/Bilgisayar destekli test sonucu yetmiş puanın altında kalıyor ise adaylara üç kereliğe mahsus olmak üzere uygulama sınavı talep etme hakkı verilir. Yazılı sınavın % 60'ı ve yapılan uygulama sınavının % 40'ı alınarak hesaplanan puan yetmiş ve üzeri ise aday başarılı sayılır.

(3) Sınav sonuçlarının bildiri, sınavın tamamlanmasından en geç 30 gün içerisinde Genel Müdürlük resmi internet sayfası aracılığıyla veya resmi yazı ile ilgili hizmet sağlayıcı kuruluşlara bildirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sınav Tarihleri, Başvurular, Sınav Hakkı ve Sonuçlara İtiraz

Sınav tarihleri

MADDE 16 – (1) Genel Müdürlük tarafından yapılacak sınavların tarihi ve yeri sınav tarihinden en az otuz gün önce Genel Müdürlük resmi internet sayfası aracılığı ile ilan edilir. Aynı zamanda, ilgili CNS/ATM teknik hizmet sağlayıcı kuruluşlara resmi yazı ile duyurulur.

Sınav başvuruları

MADDE 17 – (1) Genel Müdürlük tarafından yapılacak sınavlara başvurular aşağıdaki hususlara uygun olarak yapılır:

a) Sınava katılma şartlarını taşıyan adaylar, Genel Müdürlük resmi internet sayfasında yayımlanan prosedüre uygun şekilde sınav başvurularını gerçekleştirirler.

b) Adaylar, sınav ücretlerini sadece başvuru yapılan dönemde girmek istedikleri sınav için yatırır. Önceki sınav dönemlerinde girilmeyen sınavlar için yatırılan ücretler başvuru yapılan dönemde girilecek sınavlar için kullanılamaz.

Sınav hakkı

MADDE 18 – (1) Lisans almak isteyen Asistan ATSEP'in yapılan ilk sınavda başarısız olması halinde, başvuru talebi üzerine bir sonraki lisans sınavı en geç bir yıl içerisinde yapılır. Üst üste girdiği üç sınavdan başarısız olan Asistan ATSEP, yeterlilik eğitim programını tekrar tamamlamadığı sürece sınava giremez.

(2) İlgili alanda almış olduğu yeterlik eğitim programı neticesinde yeni derece alma talebiyle kabul edildiği alana ait sınavda başarısız olan ATSEP lisanslı personelin tekrar sınava girme talebi bulunması halinde, bir sonraki sınavı en geç bir yıl içerisinde yapılır. Üst üste girdiği üç sınavdan başarısız olan ve aynı derece alanında talebini yenileyen personel yeterlilik eğitim programını tekrar tamamlamadığı sürece sınava giremez.

Sonuçlara itiraz

MADDE 19 – (1) Sınav sorularına ve sonuçlarına ilişkin itirazlar aşağıda belirtilen usullere göre yapılır:

a) Adaylar sınav sorularına ve sonuçlarına ilişkin itirazlarını, sınav sonuçlarının ilanından itibaren on takvim günü içerisinde Genel Müdürlüğe yazılı olarak bildirirler. Bu sürenin geçmesinden sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmaz.

b) Sınav sorularına yönelik itirazlarda, itiraz edilen sorunun kaçınıcı soru olduğu bilgisi ve itirazın gerekçesi dilekçede belirtilmelidir. Soruların dışında bir konuya ilişkin itiraz varsa, bu duruma ilişkin açıklamalar da dilekçede yer almalıdır. İtiraz gerekçesi olarak dilekçe içeriğinde belirtilmek üzere ulusal veya uluslararası yayınlardan ilave bilgiler ek olarak konulabilir.

c) Genel Müdürlüğe yazılı olarak iletilen itirazlar, Sınav İtiraz Komisyonu tarafından yapılan toplantıda değerlendirilip karara bağlanır.

ç) Usulüne uygun olarak hazırlanıp gönderilmeyen veya haklı gerekçelere dayandırılmayan itirazları içeren dilekçeler incelenmeye alınmaz. Bu konuda karar vermeye Sınav İtiraz Komisyonu yetkilidir.

d) Değerlendirilmesi tamamlanan itiraz dilekçeleri ile ilgili alınan kararlar, on beş iş günü içinde itiraz sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

ALTINCI BÖLÜM

Yürürlük, Son Hükümler ve İstisnalar

İstisna

MADDE 20 – (1) ATSEP lisanslı personelin, lisans derece yenilenmesine ilişkin sınav başvurusunu zamanında ve kurallara uygun bir şekilde yapması halinde, başvurusundan sınav sonuçlarının ilanına kadar lisans geçerlilik tarihine bakılmaksızın, mevcut lisansı geçerli kabul edilir.

Sorumluluk

MADDE 21 – (1) CNS/ATM teknik hizmet sağlayıcı kuruluşlar ile ilgili teknik birimlerde görev yapan Asistan ATSEP veya ATSEP lisanslı personel, ATSEP lisansı edinme ve yenileme ile ilgili prosedürleri takip ederek lisanslama sürecini uygun şekilde tamamlamaktan sorumludurlar.

Yürürlük

MADDE 22 – (1) Bu Talimat yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 23 – (1) Bu Talimat hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.